

VALTIOIDEN VEROTULOT JA BUDJETIT OSAKSI ILMASTONMUUTOKSEN HILLINTÄÄ

24.2.2020

Kysymykset laatinut Hannele Savioja, OPH, Ennakointi

ILO-ilmasto-osaamisen -hankkeen toisessa asiantuntijahaastattelussa teemana on ”Helsinki periaatteet - Helsinki Principles”.

Asiantuntijana on valtionvarainministeriöstä finanssiasiantuntija Eeli Jaakkola.

Huhtikuussa 2019 Washingtonissa 23 maan valtiovarainministeriä perusti globaalin ilmastokoalition. Suomi ja Chile toimivat puheenjohtajina. Työtä ohjaavat Helsinki periaatteet.

1. Mitä tarkoitetaan Helsinki periaatteilla?

Helsingin periaatteet ohjaavat valtiovarainministerien ilmastokoalition toimintaa. Jäseniksi liittyneet valtiovarainministerit pyrkivät toimimaan Helsingin periaatteiden mukaisesti suunnitellessaan talouspolitiikkaa. Esimerkiksi tehokkaan hiilen hinnoittelun edistäminen on yksi Helsingin periaatteista.

2. Keneltä tai miten aloite ilmastokoalition syntymiseen tuli?

Valtiovarainministeri Orpo esitti ilmastokoalition perustamista lokakuussa 2018 Maailmanpankin ja Kansainvälisen valuuttarahaston vuosikokouksessa, kun noin 50 maan valtiovarainministerit kokoontuivat keskustelemaan ilmastomuutoksesta. Ajatus sai kannatusta, ja Suomea ja Chileä pyydettiin puheenjohtajiksi. Suomi kutsui lokakuun kokoukseen osallistuneet maat helmikuussa 2019 Helsinkiin ensimmäiseen valmistelukokoukseen, jonka myötä syntyivät Helsingin periaatteet.

3. Mitkä maat ovat Suomen ja Chilen lisäksi sitoutuneet toimintaan?

Suomen ja Chilen lisäksi toimintaan on sitoutunut 50 maata. Mukana on sekä korkean että matalan tulotason maita. Jäsenistä kahdeksan ovat G20-maita, 17 EU-maita ja 24 OECD-maita. Jäsenmaat kattavat noin 30 prosenttia maailman BKT:sta ja noin 18 prosenttia maailman kasvihuonekaasupäästöistä. Ajantasainen jäsenlista löytyy [täältä](#).

4. Miten käytännössä valtioiden verotuloilla ja budjeteilla voidaan hillitä ilmastomuutosta?

Verotuksella voidaan ohjata sekä kuluttajia että teollisuutta vähäpäästöisiin ratkaisuihin. Esimerkiksi Suomessa polttoaineiden verotus ja ajoneuvojen verotus on jo päästöperusteista. Budjeteista puolestaan voidaan kohdistaa rahoitusta esimerkiksi kiertotaloutta edistäviin hankkeisiin tai tutkimukseen.

5. Seurataanko Helsinki periaatteiden toteutumista eri maissa ja tehdäänkö niihin tulevaisuudessa tarvittaessa lisäyksiä tai muutoksia?

Koalition toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen, muodollista seurantaa ei ole. Jäsenmaat jakavat kokemuksiaan, tarkoituksena edistää hyväksi todettuja toimia ja toisaalta välttää tekemästä samoja virheitä moneen kertaan. Helsingin periaatteita ei todennäköisesti muuteta. Periaatteiden käytäntöön viemistä edistetään vuosittain päivitettävän toimintasuunnitelman mukaisesti. Jäsenmaat ovat koalitioon liittyessään vastanneet kyselyihin, joilla on selvitetty, miten ilmastoasiat

on otettu huomioon valtiovarainministeriöiden vastualueilla. Periaatteiden toteutumista voidaan seurata tulevaisuudessa tekemällä kyselyt uudelleen, jolloin nähdään, onko edistystä tapahtunut.

6. Millaisiin ilmastotekoihin Suomen valtiovarainministeriö on sitoutunut ja miten ne näkyvät virkatyön arjessa?

Suomen valtiovarainministeriössä on 2019 perustettu kaikki ministeriön osastot kattava ilmastoasioiden koordinaatioryhmä. Koordinaatioryhmän tarkoituksena on edistää tiedonkulkua ilmastoasioissa ministeriön sisällä, kehittää ilmastopolitiikkaan liittyvää osaamista ja ajattelua sekä kasvattaa kykyä osallistua kansallisen ilmastopolitiikan suunnitteluun proaktiivisesti. Valtiovarainministeriön strategia uudistetaan 2020 uuden kansliapäällikön aloittaessa. Odotettavasti ilmastonmuutos, kestävä kehitys ja Helsingin periaatteet tulevat vaikuttamaan uuden strategian sisältöön.

Virkatyön arjessa kasvanut huoli ilmastonmuutoksesta on näkynyt muun muassa EU-puheenjohtajuuskaudella, kun perinteisten kokousliikelahjojen sijaan kompensoitiin lentomatrustajien päästöjä.